

Zprávy a oznámení

Pokroky matematiky, fyziky a astronomie, Vol. 60 (2015), No. 4, 355–357

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/144491>

Terms of use:

© Jednota českých matematiků a fyziků, 2015

Institute of Mathematics of the Czech Academy of Sciences provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This document has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://dml.cz>

Zprávy oznámení &

ŽIVOTNÍ JUBILEUM JÁNA ČIŽMÁRA

Ján Čižmár se narodil 27. listopadu 1935 ve vesnici Moravský Svätý Ján, která leží na pomezí Slovenska, Moravy a Rakouska. Po řadě peripetií, které ovlivnily jeho dětství, maturoval v roce 1953 v přírodovědecké třídě na I. bratislavském gymnáziu. Od mládí toužil stát se lékařem, a proto se rozhodl pro studium medicíny. Ačkoliv přijímací zkoušky složil úspěšně, nebyl na bratislavskou univerzitu přijat vzhledem k negativnímu kádrovému posudku rodičů a celé širší rodiny. Oficiální zdůvodnění však znělo „nepřijat pro nedostatek místa“. Bylo mu doporučeno, aby „zkusil své štěstí“ na Fakultě přírodních věd Vysoké školy pedagogické v Bratislavě, kde byla volná místa „na matematice“. Tak se trochu kuriózním způsobem dostal k matematice a zejména ke geometrii, které zasvětil celý život.

Po ukončení studia působil od roku 1957 do roku 2012 na katedře geometrie (od roku 2004 na katedře algebry, geometrie a didaktiky matematiky) na Přírodovědecké fakultě, resp. Fakultě matematiky, fyziky a informatiky Univerzity Komenského v Bratislavě. V roce 1973 byl jmenován docentem geometrie a roku 2001 profesorem. Během 58 let pedagogické práce vychoval mnoho slovenských učitelů matematiky a deskriptivní geometrie. Pod jeho vedením dvě desítky doktorandů (ze Slovenska i zahraničí) obhájily doktorské práce (CSc., Ph.D.) z matematiky, didaktiky matematiky a historie matematiky. Od roku 2001 do roku 2015 vyučoval také na učitelských fakultách univerzit v Bratislavě, Žilíně a Trnavě. Absolvoval též dlou-

hodobé pobyty jako hostující profesor ve Vídni, Grazu a Drážďanech.

Od ukončení studia se věnoval algebraické, projektivní a deskriptivní geometrii, historii matematiky, didaktice, metodice a vyučování matematice. Ceněny jsou zejména jeho knihy *Grupy geometrických transformací* (Alfa, Bratislava, 1984, 374 stran) a *Karel Zahradník (1848–1916). Praha–Záhřeb–Brno* (Matfyzpress, Praha, 2011, 410 stran, spoluautorka M. Bečvářová). Aktivně pracoval v řadě československých, resp. slovenských komisí, které připravovaly reformy vyučování matematice na všech typech a stupních škol, zabývaly se terminologií a metodikou matematiky, tvorbou středoškolských učebnic a sbírek, přípravou učitelů matematiky apod. Od mládí byl a stále je aktivním členem Jednoty československých matematiků a fyziků, resp. Jednoty slovenských matematiků a fyziků.

Ján Čižmár je jedním z nejaktivnějších účastníků mezinárodní konference Historie matematiky, na níž každoročně přednáší a přispívá do sborníku. Více než tři desítky let udivuje mladší účastníky konference svými rozsáhlými a všestrannými znalostmi, podnětnými náměty a nápady, všetečnými otázkami, pečlivou přípravou přednášek, neuvěřitelnou praco-

vitostí a především neutuchající energií. Jeho práce z historie geometrie (např. biracionální transformace, grupy transformací, algebraická a deskriptivní geometrie, n -rozměrné geometrie, historie výuky matematiky, historie algebry na Slovensku, vývoj terminologie a symboliky) jsou otištěny ve slovenských, rakouských, maďarských a italských časopisech a především ve svazcích edice Dějiny matematiky.

K 80. narozeninám přejeme Jánu Čížmárovi hodně zdraví a dostatek energie k dokončení velkých dějin matematiky.

Martina a Jindřich Bečvářovi

ZEMŘELA DOCENTKA OLGA POKORNÁ

Dne 16. října 2015 zemřela v Praze paní doc. RNDr. Olga Pokorná, CSc. Byla to dlouholetá významná pracovnice Matematicko-fyzikální fakulty Univerzity Karlovy. Mnoho absolventů fakulty, numerických matematiků, ji má jistě stále v dobré paměti. Doc. Olga Pokorná stála v podstatě u zrodu oboru numerická matematika na MFF UK a tento obor pomáhala rozvíjet od samého začátku ve všech směrech.

Olga Pokorná se narodila 4. 8. 1926 v Praze, po maturitě studovala na Přírodovědecké fakultě UK a po promoci pracovala nejprve na technice, pak v Laboratoři matematických strojů (poději VÚMS) a od roku 1960 až do důchodu na Matematicko-fyzikální fakultě UK. Jejím hlavním zájmem byla lineární algebra a také numerická lineární algebra.

Olga Pokorná měla v matematickém světě, mezi učiteli i studenty, pověst pedagožky, schopné řešit odborné a organizační problémy i záležitosti výuky velmi moudře, s citem i s rozumem. Strávila jsem v její blízkosti mnoho let, nejprve jako studentka, pak jako spolupracovnice a v přátelském vztahu jsme zůstaly až do

samého konce jejího života, což si považují za čest.

Jitka Segethová

SETKÁNÍ MLADÝCH ČLENŮ JČMF

Přesnější název tohoto příspěvku by mohl být „Setkání mladých s mladými, ale přece jen poněkud staršími členy JČMF“. Na podnět předsednictva Jednoty uspořádaly její odborné sekce, tedy Česká matematická společnost a Česká fyzikální společnost, besedu s nejmladšími členy Jednoty, kam byli přímo pozváni její členové, kteří doposud nepřekročili třicet let. V této věkové kategorii je řada kolegů, kterým bylo členství v Jednotě nabídnuto na dva roky zdarma např. za výsledky v různých matematických či fyzikálních soutěžích. Je pochopitelné, že řada nás, tedy poněkud starších členů a funkcionářů Jednoty, pocituje potřebu promluvit si s nimi a něco se dozvědět — třeba co je v matematice a fyzice zajímavá a baví, co by podle jejich názoru měla Jednota podnikat a kam směřovat, ale třeba i co si myslí o tom, jak Jednota se členy komunikuje, jak se navenek prezentuje a podobně. Tato akce měla být pokusem učinit nějaký krok tímto směrem.

Setkání se uskutečnilo v pátek 24. dubna 2015 od 13.00 hodin v zasedací místnosti Matematického ústavu AV ČR v Žitné 25, Praha 1. Zúčastnilo se ho na dvacet mladších kolegů, z nichž mnozí byli mimopražští. Z těch „poněkud starších“ přišel předseda JČMF Josef Kubát, místopředseda Jiří Dolejší, předsedové obou odborných sekcí Jan Mlynář (ČFS) a autor tohoto příspěvku (ČMS), ředitel Matematického ústavu AV ČR Jiří Rákosník a další. Celou akci uváděl kolega Luboš Pick z MFF UK. Po krátkém úvodním slovu Josefa Kubáta, v němž stručně představil Jednotu, následovaly dvě odborné přednášky, proslovené kolegy věkově nepříliš vzdálenými od svých posluchačů:

Ing. Jakub Šístek, Ph.D. (Matematický ústav AV ČR):

Simulace, superpočítače, ... a matematika

Mgr. Daniel Scheirich, Ph.D. (Ústav částicové a jaderné fyziky MFF UK):

CERN a hledání Higgsova bosonu

Po přednáškách následovala dosti živá diskuse, v níž se podle otázek rozhodně nepoznalo, zda je tázajícím „starší“ nebo „mladší“ kolega. Pak po krátkém občerstvení následovala vlastní beseda. V jejím rámci nejprve předseda ČFS Jan Mlynář vyhlásil novou soutěž na podporu aktivity mladých členů Jednoty a účastníci byli rovněž informováni o již probíhající obdobné soutěži vyhlášené ČMS. Pak už následovala volná a velmi živá beseda, v níž zazněla řada námětů. Jedním z konkrétních diskusních témat byla otázka komunikace v JČMF, zejména na sociálních sítích, a jedním z konkrétních výsledků je nově založená stránka ČMS na Facebooku (u ČFS existovala již dříve). O profilu celé JČMF se uvažuje a určitě uvítáme další náměty (a nabídky na spolupráci) v tomto směru. Myslím, že účastníci setkání si odnesli pěkný pocit a že rozhodně nebylo poslední.

Bohdan Maslowski

ERRATUM

V minulém čísle PMFA na str. 177 za citátem Landaua a Lifšice je třeba rozšířit odstavec takto:

Význam tohoto ocenění si jistě uvědomí ten, kdo zná puristický ráz Kurzu teoretické fyziky. Jeho autoři mluví jen o fyzice, nerozebírají její historii a filosofii, nehodnotí a nechválí, výraz obdivu a estetického prožitku nacházíme u nich na tomto jediném místě. V poslední citované větě naznačují důvod svého obdivu.

Jan Novotný